

ДОСЛІДЖЕННЯ ІЗ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

УДК 94(476)“XX/XXI”

Оксана Валіон

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК БІЛОРУСІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ: ДЖЕРЕЛЬНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті авторка розкриває джерельну базу дослідження соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь упродовж 1990–2000-х рр.

Ключові слова: джерела, Білорусь, соціально-економічний розвиток, програма, архів.

Соціально-економічна складова відіграє пріоритетну роль у формуванні білоруського шляху розвитку. Створення і розбудова перспективної моделі національної економіки з її орієнтацією на соціальну сферу становили зміст національної ідеї, ідеологію білоруської держави. Обрана у середині 1990-х рр. ХХ ст. в Білорусі соціально орієнтована ринкова економіка полягає у збереженні великого державного сектору в усіх основних галузях економіки, адміністративному регулюванні грошових доходів населення і цін на товари першої необхідності, збереженні високого рівня системи соціального захисту населення. І нині держава демонструє вірність обраному шляху, показує готовність корекції національної моделі економіки у контексті світових глобалізаційних та інтеграційних процесів.

Об'єктивному дослідженню соціально-економічних аспектів розвитку Білорусі сприяв критичний, неупереджений аналіз джерел. Вони різноманітні за походженням, інформаційною насиченістю та загальною спрямованістю й відображають основні етапи генези й специфіки білоруської економічної моделі.

Мета статті полягає у висвітленні основних засад джерельної бази економічного розвитку і соціальної політики Республіки Білорусь на сучасному етапі. Коло завдань концентрується навколо виокремлення відповідних груп джерел та їх характеристики для глибшого розкриття ключових питань досліджуваної проблематики.

Джерельною базою роботи є сукупність документів і матеріалів, що містяться у бібліотеках України й Білорусі, а також на офіційних сайтах Президента, уряду й міністерств РБ. Окрема частка документів зберігається у фондах “Національного архива Республіки Беларусь” (далі – НАРБ) у Мінську. Цей обсяг документів і матеріалів став важливим джерелом для вивчення багатьох аспектів досліджуваної проблематики. Джерельні матеріали умовно класифіковано на кілька груп.

До першої групи джерел віднесемо закони, програми, постанови, інші офіційні документи, затверджені Президентом, Верховною Радою, Кабінетом Міністрів РБ, що розкривають соціально-економічну політику Білорусі у 1990–2000-х рр. Важливими програмними документами, що визначають стан і перспективи соціальної політики та економічного розвитку Білорусі, є: Національна стратегія стійкого соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь на період до 2020 р. (приймається на 15 років) [1], Основні напрямки соціально-економічного розвитку на 10 років [2], [3], програми соціально-економічного розвитку на 5 років [4], [5], [6], [7], а також прогноз соціально-

економічного розвитку на 1 рік [8]. Бачимо, що комплекс стратегічних документів розроблений, як на короткотривалий період, так і на середньо- й довгострокову перспективи. Вони декларують головні вектори соціально-економічного розвитку держави на конкретному етапі становлення й трансформації білоруської економіки у динаміці світових глобалізаційних та інтеграційних процесів.

Серед означених джерел вагоме значення мають прогнозно-програмні документи, в яких закріплений курс на побудову в Білорусі соціально орієнтованої ринкової економіки. Так, у 1996 р. з метою підвищення життєвого рівня білоруського народу на основі стабілізації економіки й забезпечення економічного зростання галузей народного господарства республіки під керівництвом Олександра Лукашенка був розроблений п'ятирічний план “Основні напрями соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь на 1996–2000 роки” [4], де було виділено три головні вектори розвитку економіки до 2000 р.: експорт – житло – продовольство. Відтак, поступово формувалася білоруська економічна модель, що вдосконалювалася відповідно до завдань конкретної п'ятирічки, враховуючи тенденції світового розвитку, при цьому, зберігаючи вірність базовим характеристикам: специфічним особливостям країни, її історії, національного характеру, менталітету народу, традицій господарювання, людської солідарності, взаємодопомоги тощо. У 2001 р. була прийнята “Програма соціально-економічного розвитку Білорусі на 2001–2005 рр.” [5]. У ній визначалися цілі, завдання, пріоритети й важливі параметри соціально-економічного розвитку країни, обґрунтовувалися необхідні ресурси та можливі соціально-економічні наслідки. Основні цілі Програми полягали у підвищенні добробуту народу й наближення його до рівня економічно розвинутих європейських держав. Пріоритетами, закріпленими у “Програмі соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь на 2006–2010 рр.”, стали: всебічний гармонійний розвиток людини, формування ефективної системи охорони здоров'я; інноваційний шлях розвитку економіки, енерго- і ресурсозберігання; нарощення експортного потенціалу країни; розвиток агропромислового комплексу і суміжних галузей, соціальної сфери села; розвиток малих і середніх міст; житлове будівництво [9]. Головна мета соціально-економічної політики Білорусі на 2011–2015 рр., розвинута в “Програмі соціально-економічного розвитку Білорусі на 2011–2015 рр.” [7], полягала в зростанні добробуту і поліпшенні умов життя населення на основі вдосконалення соціально-економічних відносин, інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Бачимо, що для Білорусі розвиток економіки становить основу державної політики, є вагомим показником ефективності функціонування її соціальної галузі.

Основні положення вищезазначених прогнозних документів, інших цільових і галузевих програм, отримали подальший розвиток у Національній стратегії сталого соціально-економічного розвитку (далі – НССР) Республіки Білорусь на період до 2020 року, прийнятій у 2004 р. [1]. Важливими завданнями забезпечення стійкого розвитку Білорусі є перехід на інноваційний шлях розвитку, реалізація загальносистемних перетворень економіки і суспільства: в галузі економіки – побудова вискоелективної соціально орієнтованої ринкової економіки з розвинутими інститутами підприємництва і ринкової інфраструктури, дієвими механізмами державного і ринкового регулювання [1].

У контексті аналізу джерельних засад дослідження соціально-економічного розвитку Білорусі зазначимо, що новий етап у промисловій політиці був пов'язаний із прийняттям і реалізацією “Концепції і Програми розвитку промислового комплексу Республіки Білорусь на 1998–2015 рр.” [10], затвердженої Указом Президента від 14 травня 1998 р. № 246. Документ

передбачав підвищення ефективності функціонування промислового комплексу та забезпечення конкурентоспроможності продукції національного виробництва на зовнішньому і внутрішньому ринках. Відтак, пріоритетним напрямком промислової політики ставав розвиток наукоємних виробництв, заснованих на ресурсо- та енергозберігаючих екологічно безпечних технологіях, що забезпечують перехід промислового комплексу республіки на новий якісний рівень.

Суттєвим доповненням до окреслених заходів, спрямованих на ефективне функціонування промислової сфери Білорусі, стало прийняття у 2003 р. Програми структурної перебудови і підвищення конкурентоспроможності економіки Республіки Білорусь [11], в якій передбачені основні напрями підвищення конкурентоспроможності промислового комплексу країни, його структурної перебудови, підвищення інвестиційної та інноваційної активності, зростання ефективності виробництва.

У ході висвітлення проблеми великою мірою посприяли наступні урядові програми: Державна програма відродження і розвитку села [12], Національна програма демографічної безпеки Республіки Білорусь на 2007–2010 рр. [13], Державна програма інноваційного розвитку Республіки Білорусь на 2007–2010 рр. [14], Державна програма інноваційного розвитку Республіки Білорусь на 2011–2015 рр. [15], концепція “Білорусь 2020: наука та економіка” [16] тощо. Означені матеріали є базовими, адже регулюють соціально-економічні відносини у конкретній сфері, спрямовані на розбудову і вдосконалення національної економіки та соціальної політики держави, їх конкурентоспроможність, враховують основні тенденції світового економічного розвитку.

Окреме місце у комплексі джерел займають матеріали інвестиційної політики Республіки Білорусь. У цьому контексті важливим нормативно-правовим документом є Інвестиційний кодекс, прийнятий у 2001 р. [17]. Він містить гарантії не лише для національних інвесторів, а й регулює іноземні інвестиції у республіці. Зокрема, захищає права власності, забезпечує не менш сприятливі, ніж для національних інвесторів, умови діяльності, встановлює для них певні переваги у податковій, митній, валютній сферах. Так, стаття 14 Інвестиційного кодексу вказує на те, що в процесі здійснення інвестиційної діяльності, у тому числі при реалізації інвестиційних проектів, інвестори мають право отримати державну підтримку, яка надається з метою стимулювання залучення інвестицій в економіку Республіки Білорусь. Особлива увага з боку держави передбачена для підприємств і організацій, що базуються на нових і високих технологіях, впроваджують їх у виробництво (стаття 37) [17]. Доповнення і вдосконалення нині Інвестиційного кодексу здійснюється з метою збільшення його прозорості, гнучкості і гармонізації із міжнародними законодавчими актами [18; 19].

Крім того, з-поміж матеріалів, спрямованих на покращення інвестиційного клімату у Білорусі, є “Національна програма залучення інвестицій в економіку Республіки Білорусь” (1996 р.) [20], “Національна програма залучення інвестицій в економіку Республіки Білорусь” (2002 р.) [21]. Так, зокрема, остання передбачає стратегію і механізми залучення внутрішнього і зовнішнього капіталу, а також містить законодавчі й організаційно-економічні заходи для створення сприятливого інвестиційного середовища. Її метою стало залучення в економіку країни, починаючи із 2003 р., не менше 1 млрд доларів США і до 2010 р. – понад 10 млрд [22].

Серед інших документів офіційного характеру, які прислужилися у висвітленні проблеми, варто відмітити низку законів, указів Президента, постанов Раді Міністрів Республіки Білорусь, що віддзеркалюють різні аспекти соціально-економічного розвитку країни [23], [24], [25], [26], [27], [28] [29], [30], [31], [32], [33] та ін.

Цінними у розробці економічного розвитку і соціальної політики Білорусі у 1990–2000-х рр. стали архівні документи й матеріали, представлені фондами НАРБ. У них міститься значна кількість документів щодо різних аспектів соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь, зокрема, інвестиційної діяльності, створення спільних підприємств, експортно-імпортних операцій, земельних питань, приватизаційних процесів, проблем функціонування реального сектору білоруської економіки тощо. Крім того, у фондах архіву зберігається низка державних і міждержавних угод, договорів, декретів, доручень Президента, постанов Адміністрації Президента і Ради Міністрів Білорусь, інших офіційних документів і матеріалів. Чималий пласт інформації стосується проблем ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, насамперед, аналіз відповідних державних програм, економічні наслідки катастрофи, устави міжнародних неурядових фондів соціального захисту, концепції оздоровлення учасників ліквідації Чорнобильської аварії, заходи соціальної допомоги населенню, яке постраждало у результаті аварії та ін.

Нашу увагу привернули матеріали наступних фондів Національного архіву Республіки Білорусь: Міністерство промисленности РБ (ф. 1435), Міністерство по управлению государственным имуществом и приватизации РБ (ф. 1470), Комитет по санации и банкротству при Мингосимущество РБ (ф. 1471), Управление по организации продажи на рынке ценных бумаг акций, принадлежащих государственной работе с биржей и территориями (ф. 1472), Министерство предпринимательства и инвестиций РБ (ф. 1105), Министерство статистики и анализа РБ (ф. 30), Министерство финансов РБ (ф. 93), Министерство социального обеспечения РБ (ф. 102), Белорусский государственный концерн по производству и реализации товаров народного потребления (концерн “Белместпром”) (ф. 1462), Республиканское объединение (РО “Белптицепром”) (ф. 1310), Департамент по ликвидации последствий катастрофы на ЧАЭС при Министерстве по чрезвычайным ситуациям (МЧС) Республики Беларусь (ф. 507), Общественное объединение Международная гуманитарная неправительственная организация “Чернобыль-помощь” (ф. 1475), Белорусский фонд инвалидов Чернобыля “Дапамога” (ф. 697), Калекцыя дакументаў па выбарах Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь (ф. 323).

Окрему джерельну групу складають матеріали Національного статистичного комітету Республіки Білорусь. У процесі розробки теми нам прислужилися низка статистичних збірників, що дозволили проаналізувати основні показники соціально-економічного розвитку Білорусі [34], [35], [36], [37], [38], [39]. Зауважимо, що Національний статистичний комітет Білорусі здійснює систематичну роботу над публікацією видань, де зібрані статистичні відомості з окремих галузей соціально-економічного розвитку держави.

Наступну групу джерел становлять доповіді та інтерв'ю державних і політичних діячів, економістів Республіки Білорусь, що дають змогу простежити пріоритетні акценти у стратегічному розвитку національної соціально-економічної моделі. Варто виділити доповіді Президента Білорусі Олександра Лукашенка на Всебілоруських народних зборах, що проходили у Мінську у 1996, 2001, 2006, 2010 рр. Звертаючись до народу, глава держави радився стосовно найважливіших питань державного будівництва, обговорюючи стратегію і тактику розвитку білоруського суспільства. Головним результатом перших Всебілоруських народних зборів (16–20 жовтня 1996 р.) стало обговорення основних положень “Програми соціально-економічного розвитку країни на 1996–2001 рр.” та проекту Конституції Республіки Білорусь зі змінами й доповненнями, що виносилася на республіканський референдум [40]. На других Всебілоруських народних зборах (18 травня 2001 р.) Олександр Лукашенко проаналізував роботу за попередню п'ятирічку й визначив основні напрямки

діяльності всіх державних і громадських інститутів країни, акцентував на шляхах розвитку країни у найближчій перспективі [41]. У доповіді глави держави на третіх Всебілоруських народних зборах (2–3 березня 2006 р.) зазначається про виконання важливих показників “Програми соціально-економічного розвитку республіки на 2001–2005 рр.”. У цьому контексті він обґрунтував правильність обраного курсу розвитку країни, підтвердженням чого служать високі темпи економічного зростання республіки впродовж понад десяти років. На наступну п’ятирічку Олександр Лукашенко поставив завдання кардинально підвищити якість життя населення [42]. На четвертих Всебілоруських народних зборах (6–7 грудня 2010 р.) Президент зазначив: “Наш історичний вибір – незалежна, сильна й квітуча Білорусь”. Окрім аналізу результатів “Програми соціально-економічного розвитку на 2006–2010 рр.”, делегати форуму затвердили подальші орієнтири білоруського шляху розвитку, зокрема, його соціально-економічної складової, що були вміщені у “Програму соціально-економічного розвитку на 2011–2015 рр.” [43].

Важливою групою джерел у висвітленні соціально-економічного розвитку Білорусі стали інтерв’ю білоруських політичних діячів представникам періодичної преси. На нашу увагу заслуговують інтерв’ю Президента Білорусі Олександра Лукашенка [44; 45; 46; 47; 48; 49, с. 57–58], Прем’єр-міністра РБ Михайла Мясніковича (2010–2014 рр.) [50], Надзвичайного і Повноважного Посла Республіки Білорусь в Україні Валентина Величка, в якому, зокрема, дипломат, аналізуючи основні віхи сучасного історичного розвитку держави, зазначив, що національною ідеєю білорусів є гордість за свою країну [51]. Крім того, важливим з огляду на тему дослідження стало інтерв’ю із директором Парку високих технологій Валерієм Цепкало [52].

Четверту групу джерел становлять періодичні видання, в яких зосереджено значний обсяг інформації про генезу й функціонування білоруської економічної моделі, розвиток окремих галузей білоруської економіки, проблеми соціальної політики у державі. Нам прислужилися матеріали переважно білоруської, а також російської і української періодики. Серед них виділимо: “Суспільство і економіка”, “Білоруський економічний журнал”, “Проблеми управління”, “Аграрна економіка”, “Світова економіка і міжнародні відносини”, “Питання економіки”, “Розбудова держави”, “Проблеми науки”, “Урядовий кур’єр”, тижневик “2000” та ін.

Таким чином, аналіз джерел із соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь на сучасному етапі засвідчує, що досліджувана проблема доволі широко відображена у документах і матеріалах, лівову частку з яких становлять закони, програми, постанови, інші офіційні документи, затверджені Президентом, Верховною Радою, Кабінетом Міністрів РБ, а також доповіді, інтерв’ю державних і політичних діячів, економістів, матеріали Національного статистичного комітету тощо. Особливу цінність у розробці проблем економічного розвитку і соціальної політики Білорусі у 1990–2000-х рр. складають архівні документи, представлені фондами НАРБ. Хоча не всі джерела є рівнозначними, але їх сукупність робить джерельну базу вивчення цілком достатньою для вивчення соціально-економічного розвитку Білорусі на сучасному етапі.

Список використаних джерел

1. *Национальная стратегия устойчивого социально-экономического развития Республики Беларусь на период до 2020 г.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.gov.by/ru/macroeconomy/nacionalnaya-strategiya>.
2. *Постановление Совета Министров Республики Беларусь от 03.04.2000 № 445 “Об утверждении основных направлений социально-экономического развития Республики Беларусь на период до 2010 года”* [Електронний

ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lawbelarus.com/index.htm>. 3. *Об утверждении* Основных направлений социально-экономического развития Республики Беларусь на 2006–2015 годы [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=C20601475&p2=%7BNRPA%7D>. 4. *Об утверждении* Основных направлений социально-экономического развития Республики Беларусь на 1996–2000 годы [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2006.by.ru/part23/doc32279.shtm>. 5. *Указ* Президента Республики Беларусь от 08.08.2001 № 427 “Об утверждении программы социально-экономического развития Республики Беларусь на 2001–2005 годы” [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lawbelarus.com/repub2008/sub32/text32403/index.htm>. 6. *Программа* социально-экономического развития Республики Беларусь на 2006–2010 годы [Электронный ресурс]. – Режим доступу: armenia.mfa.gov.by/.../programma%20s-e%20razvitiija%202006-2010_516.doc. 7. *Основные положения* программы социально-экономического развития Республики Беларусь на 2011–2015 годы [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://law.sb.by/1002/>. 8. *О государственном прогнозировании* и программах социально-экономического развития Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=H19800157&p2=%7BNRPA%7D>. 9. *Последний год* пятилетки: выполнение решений третьего Всебелорусского народного собрания (предварительные итоги работы народного хозяйства Республики Беларусь в 2006–2010 гг.) [Электронный ресурс]. – Режим доступу: www.stolbtsy.minsk-region.by/.../000190_358326_ED1_sentjabr_2010g.doc. 10. *Концепция* и программа промышленного комплекса Республики Беларусь на 1998–2015 годы [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://edoc.bseu.by:8080/bitstream/edoc/>. 11. *Программа* повышения конкурентоспособности отечественной экономики слишком хороша, чтобы поверить в ее осуществимость http://www.neg.by/publication/2003_07_01_2550.html?print=1. 12. *Государственная программа* возрождения и развития села [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://president.gov.by/press28073.html>. 13. *Национальная программа* демографической безопасности Республики Беларусь на 2007–2010 гг. [Электронный ресурс]. – Режим доступу: spt.bspu.unibel.by/resume/kaf_soc_ped/inf_analit/demograf.doc. 14. *Государственная программа* инновационного развития Республики Беларусь на 2007–2010 годы [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://belisa.org.by/ru/nis/gospr/ documgospr/b787894fcb05f289.html>. 15. *Государственная программа* инновационного развития Республики Беларусь на 2011–2015 годы [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.government.by/upload/docs/file5a5cae06fafe4b28.PDF>. 16. *Беларусь 2020: наука и экономика: Концепция комплексного прогноза научно-технического прогресса и приоритетных направлений научно-технической деятельности в Республике Беларусь на период до 2020 года* / В. Г. Гусаков [и др.]; под ред. В. Г. Гусакова. – Минск, 2015. – 211 с. 17. *Инвестиционный кодекс* Республики Беларусь 22 июня 2001 г. №37-3 [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.levonevsky.org/kodeksby/ink/>. 18. *Шмарловская Г., Петрушкевич Е.* Мониторинг инвестиционного климата в Республике Беларусь / Г. Шмарловская, Е. Петрушкевич [Электронный ресурс]. – Режим доступу: www.bseu.by/personalpages/Petrushkevich/publications.htm. 19. *Петрушкевич Е.* Совершенствование инвестиционного законодательства Республики Беларусь в условиях мирового экономического кризиса / Е. Петрушкевич [Электронный ресурс]. – Режим доступу: edoc.bseu.by:8080/browse?type=author...Петрушкевич%2C+E.+H. 20. *Письмо* Кабинета Министров Республики Беларусь от 12.07.1996 N 457 “Национальная программа привлечения инвестиций в экономику Республики Беларусь” [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.levonevsky.org/bazaby11/republie56/text242.htm>. 21. *Национальная программа* привлечения инвестиций в экономику Республики Беларусь / Министерство экономики. – Минск, 2002. – 350 с. 22. *Панич А.* Экономика Беларуси: анализ, состояние и перспективы / А. Панич [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nestor.minsk.by/sn/2004/29/sn42905.html>. 23. *Закон* Республики Беларусь Верховного Совета Белорусской ССР от 22 февраля 1991 г. № 634-XII О социальной защите граждан, пострадавших от катастрофы на Чернобыльской АЭС [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://busel.org/texts/cat1er/id5ewwenz.htm>. 24. *Закон* Республики Беларусь от 06.07.1993 N 2468-XII “Об именных приватизационных чеках Республики Беларусь” [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoby.info/docum09/part35/akt35140.htm/>. 25. *Закон* Республики Беларусь от 19.01.1993 N 2103-XII “О разгосударвлении и приватизации государственной собственности в Республике Беларусь” [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoby.info/docum09/part35/akt35573.htm>. 26. *Указ* Президента Республики Беларусь 17 декабря 1996 г. № 555 г. Минск О некоторых дополнительных мерах по развитию индивидуального жилищного строительства [Электронный ресурс]. – Режим доступу: http://a-h.by/s153/archives/555_ot_17_dekabrJa_1996_g_

Ukaz_Prezidenta_Respubliki_Belarus.html/. 27. Указ Президента Республики Беларусь от 14.05.1998 N 246 “Об утверждении концепции и программы развития промышленного комплекса Республики Беларусь на 1998–2015 годы” [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.lawbelarus.com/repub2008/sub37/text37646.htm/>. 28. Указ Президента Республики Беларусь 26 марта 2007 г. № 136 О Государственной программе инновационного развития Республики Беларусь на 2007–2010 годы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=P30700136&p2={NRPA}/>. 29. Декрет Президента Республики Беларусь 22 сентября 2005 г. № 12 О парке высоких технологий [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=pd0500012&p2=%7BNRPA%7D/>. 30. Постановление Совета Министров Республики Беларусь от 10 марта 2004 г. № 252 “О Концепции национальной продовольственной безопасности Республики Беларусь” [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.levonevski.net/pravo/razdelb/text568/page4.html>. 31. Постановление Совета Министров Республики Беларусь от 25 апреля 2007 г. № 523 “Об утверждении плана реализации Государственной программы инновационного развития Республики Беларусь на 2007–2010 годы” [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lawsby.narod.ru/razdel5/num2/5d25216.html>. 32. Постановление Совета Министров Республики Беларусь от 23.05.2011 N 656 “О Национальной программе развития экспорта Республики Беларусь на 2011–2015 годы” [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://pravo.levonevsky.org/bazaby11/republic01/text820.htm>. 33. Закон Республики Беларусь от 14 ноября 1991 г. № 1242-ХІІ “Об иностранных инвестициях на территории Республики Беларусь” [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://pravo.newsby.org/belarus/zakon2/z097.htm>. 34. Беларусь в цифрах. Статистический справочник [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://belstat.gov.by/homep/ru/publications/belarus_in%20figures/belarus_in_figures.pdf. 35. Статистический ежегодник Республики Беларусь. Национальный статистический комитет Республики Беларусь. – Минск, 2010 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://belstat.gov.by/homep/ru/publications/2010.php/>. 36. Статистический ежегодник Республики Беларусь. Национальный статистический комитет Республики Беларусь. – Минск, 2011 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://belstat.gov.by/homep/ru/publications/archive/2011.php/>. 37. Промышленность Республики Беларусь. Статистический сборник. – Минск, 2011 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://belstat.gov.by/homep/ru/publications/archive/2011.php/>. 38. Сельское хозяйство Республики Беларусь. Статистический сборник. – Минск, 2011 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://belstat.gov.by/homep/ru/publications/archive/2011.php/>. 39. Внешняя торговля Республики Беларусь. Статистический сборник. – Минск, 2011 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://belstat.gov.by/homep/ru/publications/archive/2011.php/>. 40. Всебелорусское народное собрание [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://ru.wikipedia.org/wiki/Всебелорусское_народное_собрание/. 41. Доклад Президента Республики Беларусь А. Г. Лукашенко на втором Всебелорусском народном собрании [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://president.gov.by/press18819.html/>. 42. Доклад Президента Республики Беларусь А. Г. Лукашенко на третьем Всебелорусском народном собрании [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.president.gov.by/press43747.html>. 43. Доклад Президента Республики Беларусь Александра Лукашенко на четвертом Всебелорусском народном собрании [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.president.gov.by/press101782.html>. 44. Скандальное интервью Лукашенко британским СМИ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.youtube.com/watch?v=IlzBjwVQR1E>. 45. Александр Лукашенко в эксклюзивном интервью RT: “Я не буду передавать власть родным” [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://russian.rt.com/article/5836>. 46. Интервью Лукашенко газете “Вашингтон Пост” [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.youtube.com/watch?v=MoZVcA3DXkM>. 47. Интервью Лукашенко 20.03.2012 Russia Today [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.youtube.com/watch?v=ws6sMCvqkBY>. 48. Лукашенко – интервью “The Independent” и “BBC” телеверсия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.youtube.com/watch?v=cuOnc281LV8>. 49. Медведев Р. Александр Лукашенко. Контуры белорусской модели / Р. Медведев. – М., 2010. – 320 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://fondknig.com/2011/07/31/>. 50. Михаил Мясникович: В ЕЭП мы должны стать инноваторами [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.government.by/ru/content/4451>. 51. Лукашин Ю. Валентин Величко: “Гордость за страну – это наша национальная идея” / Ю. Лукашин // Еженедельник 2000. – № 26(612). – 2012. – 29 червня. – С. В, В2, В3. 52. Интервью с директором Парка высоких технологий Валерием Цепкало [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ctv.by/новости>.

Оксана Валион

**СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ БЕЛАРУСИ НА
СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ: ИСТОЧНИКОВЕДЧЕСКИЕ ОСНОВАНИЯ
ИССЛЕДОВАНИЯ**

В статье автор раскрывает источниковедческую базу исследования социально-экономического развития Республики Беларусь на протяжении 1990–2000-х гг.

Ключевые слова: источники, Беларусь, социально-экономическое развитие, программа, архив.

Oksana Valion

**SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF BELARUS AT THE PRESENT STAGE,
SPRING GROUNDS OF RESEARCH**

In the article the author reveals the source base study of the socio-economic development of Belarus during the 1990–2000's.

Key words: sources, Belarus, socio-economic development, program, archive.